

AZ ERDŐTELKI ARBORÉTUM MOHAFLORISZTIKAI VIZSGÁLATÁNAK ELŐZETES EREDMÉNYEI

SZÚCS PÉTER¹, BARANYI GERGELY², ZÖLLEI TAMÁS³

¹Eszterházy Károly Egyetem, Biológiai Intézet,

Növénytani és Növényélettani Tanszék, 3300 Eger, Leányka u. 6.

²Eszterházy Károly Egyetem, Természettudományi Kar, Biológia BsC szak

³Eszterházy Károly Egyetem, Erdőtelki arborétum, 3358 Erdőtelek Fő út 129.

E-mail: szucs.peter@uni-eszterhazy.hu

Abstract

Preliminary results of bryofloristical studies in Erdőtelki Arboretum (NE-Hungary)
The bryofloristical investigation was started in July of 2016, altogether 18 bryophyte taxa (1 liverworts and 17 mosses) were identified. Remarkable species from the territory: *Cirriphyllum piliferum*, *Syntrichia papillosa*, *Syntrichia virescens* and *Thuidium assimile*.

Keywords: bryophyte flora, semi-urban habitat

Bevezetés

A hazai botanikus kertek és arborétumok bryológiai vizsgálata több periódusban történt, összességében mégis azt mondhatjuk, hogy kevés azon gyűjteményes kertek száma, amelyekben teljességre törekvő felmérés történt (Szűcs 2017). Az újabb kutatási hullámhoz tartoznak az Eszterházy Károly Egyetemhez tartozó Egeri Botanikus Kertben (Szűcs & Péntzesné 2016) valamint az Erdőtelki Arborétumban zajló friss kutatások.

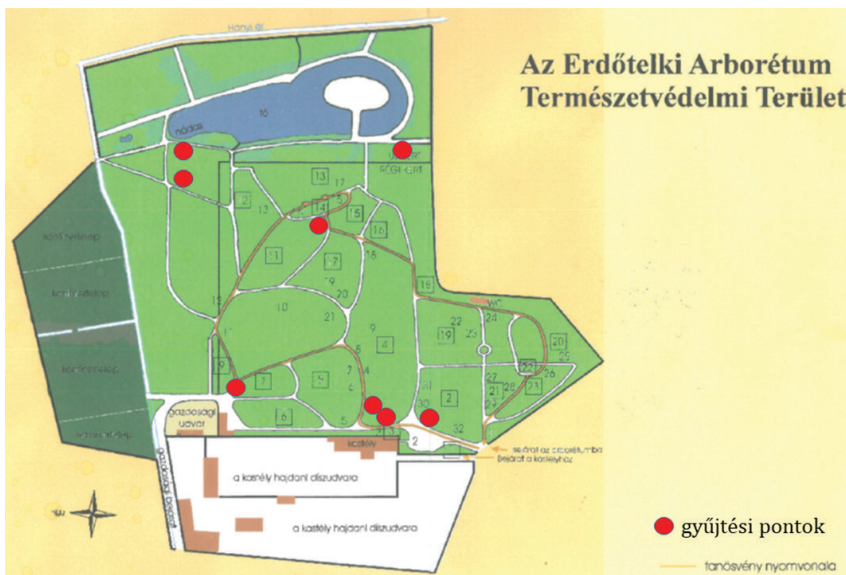
Jelen közlemény az Erdőteleki Arborétumban 2016-ban indult mohafloisztikai felmérés kezdeti eredményeit ismerteti.

Anyag és módszer

Az előzetes terepi gyűjtések 2016.07.06-án történtek, ennek határozási eredményeit ismertetjük az eredmények fejezetben. A határozáshoz határozókönyveket (ORBÁN és VAJDA 1983, SMITH 2004; ATHERTON et al. 2010), valamint fény- és sztereomikroszkópot vettünk igénybe. A begyűjtött példányokat az Eszterházy Károly Egyetem Növénytani és Növényélettani Tanszékének Kriptogám Herbáriumában (EGR) helyeztük el. A fajok nevét májmohák esetében Grolle & Long (2000), lombosmohák esetében Hill et al. (2006) munkája alapján adtuk meg. A felsorolásban szereplő összes florisztikai adat a közép-európai flóratérképezési rendszer negyedelésével nyert kvadrátjai közül (KIRÁLY 2003) a 8387.2 számúhoz tartozik.

A fajnevek author neve után szerepel a fajok veszélyeztetettségi besorolásának rövidítése a hazai moha vörös lista szerint (PAPP et al. 2010). A használt kategóriák a következők: NT (Near threatened) – veszélyeztettség közeli; LC (Least concern) – nem veszélyeztetett; LC-att (Least concern attention) – nem veszélyeztetett, de figyelmet érdemlő. Ezt követően új bekezdésben, új mondatban a mohataxon előfordulását, élőhelyi jellemzőit és országos gyakoriságát ismertetjük Orbán & Vajda határozókönyve (1983) alapján, majd az arborétumban becsült gyakoriságot adjuk meg.

1. ábra: Gyűjtési pontok az Erdőtelti arborétumban

Eredmények

Az eredmények számszerű ismertetése

Az előzetes mohafloisztikai vizsgálatok alapján összesen 18 taxont (1 májmoha és 17 lombosmoha) írtunk le az arborétum területéről. A fajok döntő többsége országos viszonylatban közönséges és gyakori. Ezek mellett említésre méltó a hazai vörös lista besorolás szerint veszélyeztettség közeli (NT) *Cirriphyllum piliferum*, valamint az indikátor, kéreglakó *Syntrichia papillosa* jelenléte. Az azonosított fajok többsége szintén előfordul a hazai botanikus kertekben és arborétumokban (Szűcs 2017).

Enumeratio – Felsorolás

Marchantiophyta – Májmohák

Porella platyphylla (L.) Pfeiff. – LC

Árnyékos és félárnyékos sziklák felszínén, idősebb fák kérgén fordul elő. Az egész országban elterjedt és gyakori, a területen ritka.

Bryophyta – Lombosmohák

Amblystegium serpens (Hedw.) Schimp. – LC

Félárnyékos helyeken, ligetekben, fakérgen, talajon, gyakori és elterjedt. Az arborétumban fakérgen és talajon gyakori.

Barbula unguiculata Hedw. – LC (2. ábra)

Homokos, agyagos talajon, napos helyeken, utak és árkok mentén él. Az arborétumban hasonló élőhelyeken, vehető észre.

Calliergonella cuspidata (Hedw.) Loeske – LC (5. ábra)

Sásréteken, árkok, patakok és források mellett, lápréteken él. A arborétumban nyirkos, nedves helyeken, gyepekben található meg.

Ceratodon purpureus (Hedw.) Brid. – LC

Száraz helyeken, mészben szegény aljzaton élő gyomjellegű moha, közönséges és gyakori. Az arborétumban több ponton előfordul.

Cirriphyllum crassinervium (Taylor) Loeske & M.Fleisch. – LC

Fakérgen, sziklákon fordul elő, országosan gyakori, az arborétumban ritka.

Cirriphyllum piliferum (Hedw.) Grout – NT

Humid mikroklímájú erdők indikátor faja. Nedves, kissé füves helyeken, erdőszéleken és patakok mentén lelhető fel, nem gyakori. A kutatási területen nem gyakori.

Fissidens taxifolius Hedw. – LC

Erdői árnyas agyagtalajon, patakpartokon él, gyakori, az arborétumban több ponton előfordul.

Leskea polycarpa Hedw. – LC

Folyók, árterek és folyó menti ligeterdők lakója, elterjedt és gyakori. A területen legfeljebb szórványos.

Homalothecium lutescens (Hedw.) H. Rob. – LC

Mindenféle napos, száraz helyeken, főleg löszön, mésztörmeléken, homokon él, az arborétumban nem gyakori.

Hypnum cupressiforme Hedw. – LC

Mindenféle aljzaton, főleg erdőben, fakérgen, sziklákon és sovány talajon él, közönséges. Az arborétum területén szintén gyakori, talajon és fakérgen egyaránt.

Oxyrrhynchium hians (Hedw.) Loeske – LC

Árnyékos, agyagos talajon, erdős helyeken, kertekben, folyók mentén él, elterjedt és gyakori. A kutatási területen viszonylag gyakori.

2. ábra: *Barbula unguiculata* Hedw.
(fotók: Szűcs P.)

3. ábra: *Plagiomnium undulatum*
(Hedw.) T.J.Kop.

4. ábra: *Rhytidiadelphus squarrosus* (Hedw.) Warnst.

5. ábra: *Calliergonella cuspidata* (Hedw.) Loeske

Plagiomnium undulatum (Hedw.) T.J.Kop. – LC (3. ábra)
Árnyékos és nedves erdei talajon, források és patakok mellett található meg, gyakori. Az arborétum egyes pontjain kiterjedt párnákat alkot.

Rhytidiadelphus squarrosus (Hedw.) Warnst. – LC (4. ábra)
Réteken, erdőszéleken és tisztásokon, kissé nedves helyeken, forrásoknál, főleg hegyvidéken él. Az arborétumban nem gyakori.

Syntrichia papillosa (Wilson) Jur. – LC-att
Fakéreg jelző indikátor faj, idősebb fák kérgén élő, mérsékelten gyakori moha. A kutatási területen ritka.

Syntrichia virescens (De Not.) Ochyra
Ligeterdők, tölgyesekben és magányos fákön élő kéreglakó faj, országosan nem ritka faj, az arborétumban nem gyakori.

Thuidium assimile (Mitt.) A.Jaeger – LC-att
Kissé nyirkos, mésztartalmú talajon, fatönkön, lápréteken él. Az arborétum területén ritka, nyirkosabb gyepek lakója.

Tortula muralis Hedw. – LC
Kövek, sziklák, sziklafalak felületén, kerítések kövein, falakon él, gyakori. A területen szórványos előfordulású.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozunk dr. Schmotzer Andrásnak az irodalmazásban nyújtott segítségéért.

Felhasznált irodalom

- Atherton, I., Bosanquet, S. & Lawley, M. (eds.), (2010): Mosses and liverworts in Britain and Ireland: A field guide. – British Bryological Society, Plymouth, 848 p.
- Grolle, R. & Long, D. G. (2000): An annotated check-list of the Hepaticae and Anthocerotae of Europe and Macaronesia. – *Journal of Bryology* 22: 103–140.
- Hill M. O., Bell, N., Bruggeman-Nannaenga, M. A., Bruges, M., Cano, M. J., Enroth, J., Flatberg, K. I., Frahm, J. P., Gallego, M. T., Garilletti, R., Guerra, J., Hedenäs, L., Holyoak, D. T., Hyvönen, J., Ignatov, M. S., Lara, F., Mazimpaka, V., Munoz, J. & Söderström, L. (2006): An annotated checklist of the mosses of Europe and Macaronesia. – *Journal of Bryology* 28: 198–267.
- Király, G. (2003): A magyarországi flóratérképezés módszertani alapjai. – *Flora Pannonica* 1: 3–20.
- Orbán S. & Vajda L. (1983): Magyarország mohaflórájának kézikönyve. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 518 p.
- Papp, B., Erzberger, P., Ódor, P., Hock, ZS., Szövényi, P., Szurdoki, E. & Tóth, Z. (2010): Updated checklist and redlist of hungarian bryophytes. – *Studia botanica hungarica* 41: 31–59.
- Smith, A. J. E. (2004): *The mossflora of Britain and Ireland*. – Cambridge University Press, Cambridge, 1012 p.
- Szűcs, P. & Péntesné Kónya, E. (2016): Mohaadatok az Eszterházy Károly Főiskola Botanikus Kertjéből (Eger). – *Acta Acad. Paed. Agr., Sect. Biol.* 43: 53–57.
- Szűcs, P. (2017): Bryophyte flora of the Botanic Garden of the University of Sopron (W Hungary). – *Studia botanica hungarica* 48(1): 77–88.